

factsheet
**Wintervoedsel-
veldje**

Meer weten?

- *J. Arisz e.a., 2009.* Zomergraan voor wintervogels met speciale aandacht voor roofvogels.
- *M. Roodbergen e.a., 2011.* Winteropvang voor akkervogels in Zeeland.
- *J. Bos e.a., 2011.* Vier jaar wintervoedselgewassen op de Kraijelheide; aantalsdynamiek tussen en binnen jaren en mogelijke verklaringen.
- *D. Kleijn e.a., 2014.* Wintervoedselgewassen als sleutel tot het herstel van akkervogelpopulaties?

U kunt deze documenten downloaden van www.vogelbescherming.nl/akkervogelfactsheets

Vogels op wintervoedselveldjes

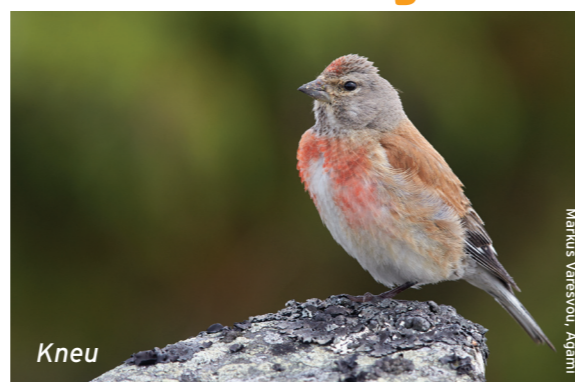
WAT

Wat is een wintervoedselveldje?

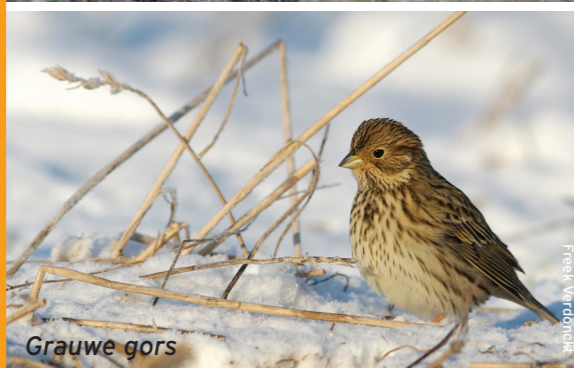
Een wintervoedselveldje is een perceel of strook waar granen en andere zaaddragende planten (bijvoorbeeld bladrammenas) niet worden geoogst of ondergeploegd, maar tot ver in de winter blijven staan. Ze vormen in de herfst en winter een rijke voedselbron voor vogels en bieden ook dekking.

Vogels komen in grote aantallen op deze wintervoedselveldjes af. Niet alleen zaadeten- de soorten (patrijs, geelgors, vink, kneu, keep, groenling), maar ook roofvogels (toren- valk, buizerd, blauwe kiekendief, ransuil, velduil) die hier muizen en zangvogels vangen.

**Eters van olie-
houdende zaden**
Kneu, vink, keep en
groenling.

Graaneters
Patrijs, ringmus, geelgors,
rietgors en grauwe gors.

Roofvogels
Torenvalk, blauwe
kiekendief, buizerd,
ruigpootbuijerd, ransuil
en velduil.

WAAROM

Waarom een wintervoedselveldje aanleggen?

- Door het gebruik van herbiciden in de landbouw is er in het landelijk gebied veel minder aanbod aan onkruiden en hun zaden. Daardoor hebben zaadeten- de vogels vooral tegen het einde van de winter (februari, maart) te maken met voedselgebrek. De zaadvoorraad uit het voorafgaande groeiseizoen is dan uitgeput en nieuwe zaden zijn er nog niet.
- Wintervoedselveldjes vergroten het aanbod aan zaden voor vogels. Afhankelijk van de grootte van het veldje en het aantal vogels dat er op afkomt, blijven in winter- voedselveldjes in de meeste jaren lang zaden beschikbaar. Daarmee stijgen de over- levingskansen van akkervogels.
- Wintervoedselveldjes bieden ook aan veldmuizen voedsel en dekking. In wintervoed- selveldjes kunnen daarom grotere aantallen muizen voorkomen, die in de koude wintermaanden tot voedsel dienen voor roofvogels en uilen.
- De aanleg van wintervoedselveldjes kan samenvallen met een natuurgericht beheer van graanakkers, rijk aan (bedreigde) akkerflora en bijbehorende insecten. Ook in het broedseizoen kunnen vogels hiervan profiteren.

AANLEG

Welke gewassen zijn geschikt als wintervoedsel?

De gewaskeuze is afhankelijk van de soorten vogels die u wilt aantrekken en/of die in uw regio voorkomen. Vinkachtigen komen vooral af op gewassen met oliehoudende zaden (bladrammenas, zwarte mosterd), patrijzen en gorzen zijn afhankelijk van zetmeelhoudende zaden, zoals graankorrels.

- De grootte van de zaden van de verschillende granen verschilt. Ze zijn voor vogels niet allemaal even makkelijk hanteerbaar. Geelgorzen hebben een sterke voorkeur voor tarwe en haver. Een nadeel van haver is dat de zaden sneller op de grond vallen en dan kiemen of rotten.
- Bladrammenas is een makkelijk te telen gewas dat oliehoudende zaden produceert. Het bloeit lange tijd. Daarom is het 's zomers ook een rijke bron van nectar voor vlinders, bijen en andere insecten.

Zaai zaad voor wintervoedselveldjes

Zaai zaad voor wintervoedselveldjes is verkrijgbaar via loonwerkers of rechtstreeks bij leveranciers van landbouwzaden. Zaden voor de agrarische sector zijn meestal voorzien van een coating tegen bepaalde ziekten. Voor aanleg van wintervoedselveldjes is dit niet wenselijk. De meeste zaadleveranciers bieden ook ongecoat zaad aan.

Hoe realiseert u een wintervoedselveld?

De beste plek voor een wintervoedselveldje is een zonbeschenen plek in de buurt van struwelen, houtwallen of boomgroepen. Vogels kunnen daar dekking zoeken bij gevaar.

- Hou een oppervlak aan van minimaal 1 hectare.
- Zorg voor een onkruidvrij zaaibed. Het is raadzaam vóór inzaai een of meer keren een vals zaaibed te maken (zie factsheet *Meerjarige akkerrand*).
- Zaai een zomergraangewas (tarwe, haver, gerst of een mengsel van granen) of een gewas dat oliehoudende zaden produceert. Zomergranen kunnen vanaf half maart tot begin mei worden ingezaaid; oliegrassen pas vanaf begin mei, want ze zijn vorstgevoelig.
- Als het perceel in 'normaal' landbouwkundig gebruik is geweest, is bemesting niet nodig. Is het perceel lang niet bemest geweest, dan is een matige stikstofbemesting (ca. 50 kg N/ha) wenselijk. In te voedselarme omstandigheden komt van de wintervoedselgewassen anders weinig terecht.
- Het wintervoedselgewas kan blijven staan zolang de zaden nog niet allemaal opgegeten zijn en vogels van het veldje gebruikmaken. In elk geval minstens tot half maart, tenzij alle zaden voor die tijd al opgegeten zijn. Na onderwerken van het gewas in het voorjaar, voorbereidende grondbewerkingen en eventueel bemesting, kan op dezelfde plek een nieuw wintervoedselgewas worden ingezaaid.
- Vermijd het gebruik van herbiciden in wintervoedselveldjes. Als het wintervoedselveldje jaar in jaar uit op dezelfde plek ligt, kunnen onkruiden (waaronder grassen) gaan overheersen. In dat geval kan het wintervoedselveldje het beste naar een andere plek verhuizen.

Veel vogels op wintervoedselveldjes

Bekende plekken met wintervoedselveldjes zijn onder andere de Zuid-Limburgse hamsterreservaten en de Kraijelheide bij Venlo. Vooral tijdens perioden met vorst of sneeuw kunnen hier groepen van honderden geelgorzen worden gezien, vaak in gezelschap van grote groepen vinkachtigen. De hamsterreservaten zijn ook van groot belang voor muizenetende roofvogels en uilen, waaronder torenvalk, blauwe kiekendief, ransuil en (in sommige jaren) velduil.

Michel Geven - Buiten-beeld